

Силабус курсу «Екологічний менеджмент»

Галузь знань – 10 Природничі науки
Спеціальність – 101 «Екологія»
Ступінь вищої освіти – магістр
Освітньо-професійна програма «Екологія та біоекономіка»

Рік навчання: I, Семестр: 2

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП д-р. екон. наук, проф. Шушпанов Дмитро Георгійович

Контактна інформація d.shushpanov@wunu.edu.ua

Опис дисципліни

Мета вивчення дисципліни "Екологічний менеджмент" полягає у формуванні у студентів системи знань, навичок та компетентностей, необхідних для ефективного управління екологічними аспектами діяльності підприємств та організацій. Це включає вивчення сучасних екологічних стандартів, законодавства, принципів сталого розвитку, управління персоналом, а також практичних інструментів для аналізу та вирішення екологічних проблем з метою зменшення негативного впливу на довкілля та сприяння розвитку біоекономіки.

Основні завдання вивчення дисципліни "Екологічний менеджмент" включають:

1. Засвоєння основних концепцій та принципів екологічного менеджменту та розуміння взаємозв'язку між підприємництвом і екологічною стійкістю.
2. Розвиток вмінь аналізу та вирішення екологічних проблем і впровадження ефективних управлінських рішень у сфері екології.
3. Вивчення сучасних екологічних стандартів і правових норм, що регулюють екологічну діяльність.
4. Розвиток вмінь ефективної взаємодії зі зацікавленими сторонами (громадськість, державні установи тощо).
5. Аналіз впливу на довкілля: Здійснення оцінки екологічного впливу діяльності підприємств і розробка заходів для мінімізації негативних наслідків.

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- K02. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- K03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- K04. Здатність розробляти та управляти проектами.
- K06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- K07. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

К10. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.

К11. Здатність до використання принципів, методів та організаційних процедур дослідницької та/або інноваційної діяльності.

К12. Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності.

К13. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

К14. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

К17. Здатність самостійно розробляти екологічні проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.

Результати навчання. У результаті вивчення дисципліни студент має:

ПР04. Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог.

ПР05. Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.

ПР08. Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.

ПР09. Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПР14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.

ПР16. Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов.

ПР19. Уміти самостійно планувати виконання інноваційного завдання та формулювати висновки за його результатами.

Структура курсу

Години (лек. / практ.)	Тема	Результати навчання
2 / 2	Тема 1. Предмет екологічного менеджменту, його сутність, роль та завдання.	Знати визначення екологічного менеджменту, його сутність, роль та завдання. Розуміти основні принципи екологічного менеджменту. Вміє пояснити значення екологічного менеджменту для суспільства та економіки.
4 / –	Тема 2. Основні принципи, форми та методи здійснення екологічного менеджменту.	Знати основні принципи екологічного менеджменту. Розуміти різноманітні форми та методи здійснення екологічного менеджменту. Вміє проаналізувати ефективність різних форм та методів екологічного менеджменту.
2 / 2	Тема 3. Система організації екологічного менеджменту підприємства /організації/	Знати структуру системи екологічного менеджменту підприємства /організації/. Розуміти взаємозв'язки між елементами системи екологічного менеджменту. Вміє розробити систему екологічного менеджменту для підприємства /організації/.
2 / –	Тема 4. Практики екологічного менеджменту в сучасному бізнесі	Знати особливості екологічного менеджменту в сучасному бізнесі. Розуміти роль екологічного менеджменту у бізнес стратегії. Вміє розробити систему екологічного менеджменту для бізнесу.
4 / 2	Тема 5. Управління персоналом у системі екологічного менеджменту	Знати основні принципи та методи управління персоналом у системі екологічного менеджменту. Розуміти роль персоналу у впровадженні екологічних стандартів та ініціатив. Вміти організовувати роботу команд для досягнення екологічних цілей організації.
2 / 2	Тема 6. Управління проектами екологічного менеджменту	Знати основні етапи управління проектами екологічного менеджменту. Розуміти роль екологічного менеджменту у проектному управлінні. Вміє складати проекти екологічного менеджменту.
4 / -	Тема 7. Системи екологічного менеджменту та стандарти	Знати основні законодавчі та нормативні акти, що регулюють екологічне менеджмент. Розуміти роль екологічного менеджменту у правовому регулюванні. Вміє застосовувати законодавчі та нормативні акти, що регулюють екологічне
4 / 2	Тема 8. Юридичні та нормативні засади екологічного менеджменту.	Знати основні вимоги до екологічного ліцензування, сертифікації та екологічного страхування. Розуміти роль екологічного ліцензування, сертифікації та екологічного страхування у забезпеченні екологічної безпеки. Вміє застосовувати вимоги до екологічного ліцензування, сертифікації та екологічного

		страхування на практиці.
4 / 2	Тема 9. Екологічне ліцензування, сертифікація та екологічне страхування	Знати сутність, методи та технології екологічного аудиту. Розуміти роль екологічного аудиту у забезпеченні екологічної безпеки. Вміє проводити екологічний аудит.
4 / 2	Тема 10. Сутність, методи та технології екологічного аудиту	Знати основні технічні, технологічні та проектні рішення, що сприяють підвищенню екологічної безпеки. Розуміти роль технічного, технологічного та проектного забезпечення у забезпеченні екологічної безпеки. Вміє розробляти технічні, технологічні та проектні рішення, що сприяють підвищенню екологічної безпеки.

Літературні джерела

1. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2019. № 16, ст. 70.
2. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16.10.1992 р. № 2707-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 50, ст. 678.
3. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1991. № 41, ст. 546.
4. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 29, ст. 315.
5. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20.03.2018 р. № 2354-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2018. № 16, ст. 138.
6. Білявська Ю. В., Мінаков О. В. Формування екологічного менеджменту на підприємстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»* 37. 2020. 24-28.
7. Гончарук В. В., Ляховський Я. Г. Проблеми та перспективи організації екологічного менеджменту та аудиту в Україні. *Наукові записки екологічної лабораторії УДПУ. Вип. 26: 20-27.*
8. Горун М. В. Пиріг Г. І., Файфура В. В., Федірко М. М. Екологія: навчальний посібник. Тернопіль, 2019. 156 с.
9. Екологічний менеджмент: метод. вказівки для виконання практичних робіт здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 101 «Екологія» / Укл.: В. М. Харчишин, В. С. Бітюцький, О. М. Мельниченко, П. І. Веред. Біла Церква: БНАУ, 2022. 27 с.
10. Екологічний менеджмент і аудит: навч.-метод. комплекс з навч. дисципліни для студентів 1-го курсу ОС «Магістр», спеціальності «101 Екологія», освітня програма «Екологія та охорона навколишнього середовища» / уклад.: М. В. Газуда. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2018. 40 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/20692>.
11. Екологічний менеджмент: методичні вказівки до виконання самостійних робіт здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 101 «Екологія» / Укл.: В.М. Харчишин, В.С. Бітюцький, О.М. Мельниченко. Біла Церква: БНАУ, 2021. 14 с.
12. Минич Ю., Суржик Ю. Впровадження екологічного менеджменту на підприємствах. *Молодий вчений* 9 (97). 2021. 57-60.
13. Навчально-методичні рекомендації для самостійного вивчення курсу «Екологічний менеджмент для студентів очної та заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня Магістр галузь знань, Специфічні категорії спеціальності), Управління інноваційною діяльністю. Навчально-науковий інститут післядипломної освіти НУБіП України). ННІ ПО НУБіП України), 14 с.
14. Платформа рішень для менеджерів природоохоронної діяльності. URL: <http://ecolog-ua.com>.
15. Савчук Т. В., Накладюк Н. М. Система екологічного менеджменту: особливості впровадження українськими підприємствами. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law* 35. 2022: 115-122.

16. Саєнко Т. В. Екологічний аудит та екологічний контроль: курс лекцій. К.: НАУ, 2023. 78 с.
17. Ansari N. Y., Muhammad F. A. Raza. Green human resource management and employees pro-environmental behaviours: Examining the underlying mechanism. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management* 28.1. 2021. 229-238.
18. Bennett, Nathan J., et al. Environmental stewardship: a conceptual review and analytical framework. *Environmental management*. 61. 2018. P. 597-614.
19. Salim H. K., et al. Global trends in environmental management system and ISO14001 research. *Journal of cleaner production*. 170. 2018. P. 645-653.
20. Schaltegger S., Roger B., H. Petersen. An introduction to corporate environmental management: Striving for sustainability. Routledge, 2017.

Політика оцінювання

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; оцінювання результатів модульної контрольної роботи; оцінювання результатів самостійної роботи студентів; інші види індивідуальних і групових завдань; екзамен.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції інституту за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції інституту.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Екологічний менеджмент» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40%	40%	5%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінги	Самостійна робота
Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття); Модульний контроль проводиться за всіма темами наприкінці вивчення курсу в аудиторії або в системі дистанційного навчання Moodle.		Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час тренінгу.	Оцінюється рівень виконання індивідуального самостійного завдання як цілісного наскрізного проєкту.

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	дуже добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом